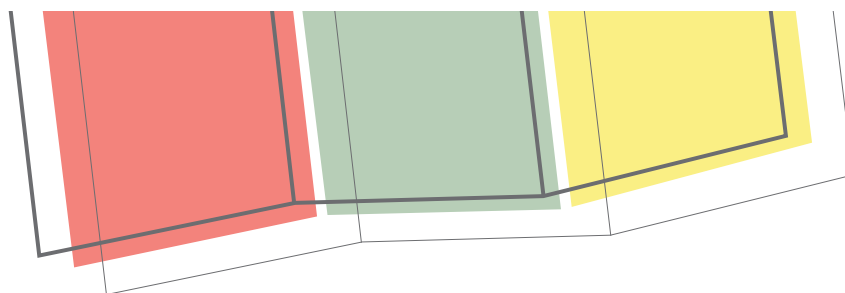

PROJEKTNO FINANSIRANJE MEDIJA

REZULTATI PRVE GODINE
PRIMENE
NOVOG BUDŽETSKOG MODELA

PRIMER GRADA VALJEVA

REZIME

Grad Valjevo je sa svega 3,5 miliona dinara iz gradske kase podržao 13 projekata za unapređenje javnog informisanja. Novac je raspodeljen tako da je skoro polovina, 1,6 miliona dinara, data televiziji Vujic (VTV), dok je ostalih 12 medijskih projekata podržano sa 300,000 do 70,000 dinara.

Na ovom konkursu je bila i podržana proizvodnja dokumentarnog filma (Sto godina iščekivanja: Pruga Valjevo-Loznica), što nije bila karakteristika konkursa u drugim lokalnim samoupravama koje BIRN analizira. Realizacija ovog filma, zbog kompleksnosti poduhvata i visoke cene produkcije, nije završena do danas.

BIRN-ova analiza, kojom je obuhvaćeno 5 projekata (ukupne vrednosti 2,5 miliona dinara) pokazuje da je kroz mehanizam konkursnog sufinansiranja u prethodnoj godini grad Valjevo mahom finansirao delove redovnih programa, a ne projektne zaokružene celine. Iako model konkursnog finansiranja budžetskim novcem nije nov i primenjuje se u Valjevu nekoliko godina unazad, podaci BIRNa pokazuju da su pojedini projekti finansirani godinama (na primer, emisija Izlaz RTV Marš, Pravoslavlje i mladi Radija Istočnik ili Gradske manifestacije na VTV).

Analizirani sadržaj pokazuje izvesnu tematsku raznovrsnost, aktuelizujući teme od značaja za lokalnu publiku – od praćenja rada lokalnih vlasti do kulturnih manifestacija. Ipak, sadržajem dominira promotivni ton, bez podsticanja javne debate ka temama u domenu ljudskih prava, pravne države, borbe protiv korupcije i sl.

Projektne finansiranje u novim projektima treba shvatiti kao šansu za dalje unapređenje javnog informisanja, kroz podsticaje novinarskoj inicijativi, uključivanje ciljane publike u kreiranje sadržaja, uvođenje tehničkih novina ili inovacija u sadržaju.

UVOD

Sufinansiranje medijskih sadržaja putem javnih konkursa nije nov budžetski model u Valjevu. Prema podacima BIRNa, dostupnim na sajtu javno.rs, konkursno sufinansiranje primenjivalo se i u periodu od 2011. do 2014. godine, pre implementacije novog medijskog zakonodavstva koje ovaj model uvodi kao obavezan. U tom periodu (2012-2014. godina), grad je kroz direktne ugovore i javne konkurse sufinansirao proizvodnju medijskog sadržaja sa prosečno 5-6 miliona dinara godišnje, i dodatno je sa 5 miliona dinara subvencionisao lokalni Radio Valjevo.

2011	4.974.717,00 dinara
2012	10.873.078,00 dinara
2013	11.405.749,00 dinara
2014	11.555.763,00 dinara

Novac koji je dodeljen u 2015. godini predstavlja evidentan pad u finansiranju. Budžetska sredstva koja su ranije bila opredeljena za subvencije nisu kasnije upotrebljena za dalju podršku javnom informisanju kroz konkurse. Naprotiv, podaci pokazuju trend smanjenja budžetskih davanja u medijskom sektoru nakon sprovedenih privatizacija, odnosno nakon povlačenja države iz vlasništva u medijima.

U toku 2015. godine sproveden je jedan javni konkurs kojim je podržano 13 projekata. Nešto više od tri miliona dinara potrošeno je za sledeću namenu, kako stoji u tekstu javnog poziva: „namena konkursa je sufinansiranje proizvodnje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informisanja, koji doprinose istinitom, nepristrasnom, pravovremenom i potpunom informisanju svih građana grada Valjeva; zaštiti i razvoju ljudskih prava i demokratije; unapređivanju pravne i socijalne države; slobodnom razvoju ličnosti i zaštiti dece i mladih; razvoju kulturnog i umetničkog stvaralaštva; razvoju obrazovanja, uključujući i medijsku pismenost kao deo obrazovnog sistema; razvoju nauke, sporta i fizičke kulture; zaštiti životne sredine i zdravlja ljudi; unapređivanju medijskog i novinarskog profesionalizma i ostalih medijskih sadržaja koji doprinose zadovoljavanju potreba građana za informacijama i sadržajima iz svih oblasti života, bez diskriminacije“.

ANALIZA SADRŽAJA

Ovom analizom obuhvaćeno je 5 medijskih projekata realizovanih u toku jednog projektnog ciklusa 2015. godine. Uzorkovanjem je poštovana tipološka raznolikost, pa su analizirani projekti štampanih i elektronskih medija, internet portala, kao i produkcijских kuća.

Naziv projekta	Naziv medija	Vrednost projekta (u dinarima)
Lokalno javno informisanje - izveštavanje o radu organa grada	Internet portal Kolubarske.rs	200.000
Dokumentarni film - Sto godina iščekivanja (Pruga Valjevo-Loznica)	Miroslav Milovanović PR Informacione usluge i popravka predmeta od kože ASMEDIA CH Valjevo	200.000
Emisija Izlaz	RTV Marš	300.000
Pravoslavlje i mladi	Radio Istočnik	200.000
Gradske manifestacije na VTV-u	VTV - Vujić televizija	1.600.000

Analizirano je 116 pojedinačnih medijskih sadržaja, tekstova i emisija, koje su istraživačima BIRNa date na uvid u gradskoj upravi Valjeva, po Zahtevu za pristup informacijama od javnog značaja. Svi analizirani materijali deo su zvanične projektne dokumentacije.

Treba napomenuti da dokumentarni film Sto godina iščekivanja (Pruga Valjevo-Loznica) nije analiziran u celosti, jer film nije realizovan, već su u dokumentaciji priloženi samo trejleri i džinglovi.

Glavni nalazi:

- Javni poziv ne predviđa specifičan okvir lokalnog informisanja, već je javni interes široko definisan, u skladu sa zakonom. Na ovaj način, svi projekti, zapravo, odgovaraju nameni konkursa.
- Konkursom su podržani lokalni i regionalni mediji sa sedištem u gradu Valjevu, koji se bave informisanjem lokalne publike.
- Analizirani sadržaji ne predstavljaju tematski zaokružene celine, već deo redovne produkcije (4 od 5 analiziranih projekata). Sprovedeni konkurs u tom smislu ne doprinosi unapređenju lokalnog informisanja kroz podršku projektima, već finansijski podržava redovan rad medija, čime je zapravo nastavljena stara praksa subvencionisanja.

- Kroz projekat internet portala kolubarske.rs podržava se redovno izveštavanje o radu lokalnih organa vlasti. Zbog prirode projekta, u ovom sadržaju dominiraju lokalni nosioci vlasti, a glavni povod izveštavanja su redovne aktivnosti uprave i pseudo-događaji. Upravo zbog toga, ovakva vrsta izveštavanja ne bi trebalo da bude osnovna tema projekata. Deo redovnog rada medija podrazumeva da su mediji „psi čuvari“ u ime javnosti i kritički procenjuju i preispituju rad vlasti.
- Analizirani sadržaj tematski je diverzifikovan i oslonjen na različite izvore - građane, lokalne funkcionere, lokalne umetnike i civilni sektor. Ipak, kako se izveštava mahom kroz informativne i beletrističke forme, bez otvaranja „problematičnih“ tema, sadržaj uglavnom ima promotivni ton.
- Sav proizvedeni sadržaj je originalan proizvod samih medija. Izostaje problemski, istraživački ili analitički pristup u obradi tema.

PREPORUKE

- Lokalne samouprave bi trebalo da u samom javnom pozivu bliže definišu lokalno specifični javni interes u informisanju. Razvojni planovi i drugi strateški dokumenti mogu da budu dobra početna tačka u formulisanju interesa lokalne zajednice u informisanju.
- Izveštavanje o radu lokalne samouprave nije deo javnog interesa, onako kako je on definisan u članu 15. Zakona o javnom informisanju i medijima.
- Lokalne samouprave dodatno treba da urade i finansijsku kontrolu potrošenog budžetskog novca, jer to doprinosi legitimnosti celokupnog procesa. Osim toga, lokalne samouprave mogu angažovati nezavisne stručne komisije koji bi mogle da urade nezavisnu kontrolu proizvedenog sadržaja.
- Bilo bi poželjno osigurati postojanje javno dostupnih informacija (izveštaja) o ostvarenom projektu i analize sadržaja kojim je projekat rezultirao.
- Projektima treba osnažiti novinarsku inicijativu, uključivanje ciljne publike u kreiranje sadržaja, uvođenje novina (pre svega, tehničkih) ili inovacije u sadržaju.
- Projektno sufinansiranje nije zamišljeno kao podrška redovnom radu medija i takvi projekti ne bi trebalo da budu predloženi za sufinansiranje. Mediji bi trebalo da ulože dodatni napor da u svojim prijavama predlažu projektne i tematske celine.

INFORMACIJE O ISTRAŽIVANJU

BIRN Srbija sprovodi obimno istraživanje i analizu sadržaja programa i projekata koji su sprovedeni u toku 2015. godine u 10 opština/gradova u Srbiji, kao i projekata koji su podržani od strane Sekretarijata za kulturu i informisanje AP Vojvodine i Ministarstva kulture i informisanja.

Uzorkom je obuhvaćeno minimum 20% projekata kojima su dodeljene najveće sume novca, po svakom tipu medija. Analiza sadržaja sprovedena je na osnovu posebno razvijenog kodeksa koji ima 23 kategorije, među kojima su: naziv i tip medija, naziv projekta, prostorna/geografska pokrivenost, vrsta publike kojoj se sadržaj obraća, novinarske forme i žanrovi, kvalitet produkcije (vladanje žanrom i formom), tematski fokus, originalnost sadržaja, tretman teme, izvori, tehnički kvalitet produkcije, broj obrađenih jedinica.

Analizu sprovodi tim BIRN Srbije, u okviru projekta „Ispod radara: monitoring implementacije medijskih zakona“, koji podržava ambasada Kraljevine Holandije u Beogradu.

Projekat traje do novembra 2016. godine, a BIRN će javnosti predstaviti i povremeno objavljivati 12 izveštaja o sprovođenju projekata i medijskih zakona.

Više informacija dostupno je na stranici BIRN Srbija <http://birnsrbija.rs/ispod-radara-monitoring-implementacije-projektog-finansiranja/>

INFORMACIJE O ANALIZIRANIM PROJEKTIMA

Podnosilac projekta: Miroslav Milovanović PR

Informacione usluge i popravka predmeta od kože ASMEDIA CH Valjevo

Naziv projekta: Dokumentarni film - Sto godina ščekivanja (Pruga Valjevo-Loznica)

Prema dokumentaciji dobijenoj u gradskoj upravi Valjeva, po Zahtevu za pristup informacijama od javnog značaja, podnosilac projekta podneo je samo propratne materijale - trejler, tizer i džinglove. Kompleksnost teme, zahtevi produkcije kao i više različitih donatora koji su učestvovali u realizaciji projekta odložili su realizaciju u predviđenom roku, te je premijera ovog dokumentarnog filma odložena za početak sledeće godine.

Podnosilac projekta: Radio Istočnik

Naziv projekta: Pravoslavlje i mladi

Projekat Radija Istočnika obuhvata 12 emisija emitovanih u toku jednog projektnog ciklusa u 2015. godini. Proizvedeni sadržaji ne predstavljaju tipičnu medijsku produkciju, vidno izostaje novinarska i urednička intervencija, a emisije se svode na fonografske zapise nastale na tribinama u organizaciji podnosioca projekta. Kako se navodi u prijavnom formularu, ciklus predavanja organizovanih u toku 2015. godine je tradicionalna manifestacija i organizuje se već 7 godina. Tako da sadržaj ne predstavlja novu projektnu celinu, već emitovanje redovnih aktivnosti. Emisije obuhvataju najavu, prenošenje i reemitovanje predavanja, te s toga nije moguće identifikovati tradicionalne forme novinarskog izražavanja. Sve emisije koncipirane su na isti način - nakon kratke najave sledi emitovanje tribina u celosti na kojoj se publici obraća sagovornik iz civilnog sektora obrađujući teološku tematiku. Na početku emisije slušalac se obaveštava o finansijeru projekta, što se može smatrati pohvalnim.

U tehničkom smislu, emisije su veoma svedene i monotone, te bi se u buduće mogle unaprediti uređivačkom intervencijom i inicijativom. Snimljeni materijal sa tribina mogao bi da se montira u kraće priloge prikladnije radijskom načinu izveštavanja.

Podnosilac projekta: VTV

Naziv projekta: Gradske manifestacije u 2015. godini

Jedan video u trajanju od 10 minuta predstavlja izveštaj o snimljenim priložima i reportažama sa 7 različitih gradskih manifestacija. Ovaj „izveštaj“ je samo u stvari opis manifestacije, kada je i gde održana, uz napomenu da je VTV izveštavala o događaju u tom i tom trajanju (broj minuta i dana - ukoliko je događaj trajao više dana).

Kvalitet snimaka je jako loš, negde čak izostaje i stereo zvuk.

U samom videu se ne vidi da li su intervjuisani glavni akteri događaja i građani, da li se promoviše gradska vlast, da li je korišćeni materijal originalan u odnosu na redovnu produkciju.

Nakon uvida u pojedinačne priloge, na YouTube kanalu VTV, i kroz dostavljene emisije može se izvući zaključak da je u nekim slučajevima (npr. Dani maline, Čvarkijada u Valjevu) promovisana vlast, jer su snimljene izjave gradskih čelnika koji promovišu događaj i pozivaju građane na učešće u manifestaciji. „Čvarkijadu“ je posetio i Ivica Dačić, „privatno, kao građanin, sa partijskim drugovima“ (tu je bio i Aleksandar Antić, ministar rudarstva i energetike, ali on nije intervjuisan).

Takođe, iz prvog videa nije bilo moguće utvrditi dali se kao izvori pojavljuju predstavnici organizacija civilnog sektora, dok je to bilo moguće utvrditi preko pojedinačnih priloženih emisija (ili priloga). Obrađeno je više od 20 jedinica (Izveštaj o priložima i prilozi o 8 manifestacija: Dan maline na Vidovdan, Lilijada, Abrofest, Čvarkijada, Dani opanka, Petrovdanski dani, Džez festival, Tešnjarske večeri). Izveštaj obuhvata informacije (dosta šture) o 8 pokrivenih gradskih manifestacija. Prilog o pozorišnom festivalu traje 16 minuta, a prilog o Čvarkijadi 25 minuta. Većina priloga traje između 5 i 15 minuta. Ne vidi se da li su ovi prilozi išli u sklopu nekih drugih emisija, ali u svakom slučaju postavlja se pitanje odabranih formi koje nisu ni reportaže ni prilozi. U nekoliko priloga mešali su se nepovezani kadrovi. Na primer, u toku emitovanja snimka nastupa KUD Abrašević, „uleteo“ je snimak sa neke predstave. Neki snimci „šušte“ i tehnički su jako lošeg kvaliteta. Kamera „šeta“, mutna je slika itd. Prilozi o Tešnjarskim večerima sadržali su snimke sa raznih koncerata. Isečak sa koncerta klasične muzike trajao je manje od 1.5 minut, dok su OK bend, Milan Stanković i sl. „dobili“ po nekoliko minuta. Koncert Van Goga toliko „šušti“ da je negledljiv.

Podnosilac projekta: RTV Marš
Naziv projekta: Izlaz 2015

BIRN je analizirao 10 polusatnih, kolažnih emisija „Izlaz“ koji prate aktuelne kulturne, zabavne i umetničke događaje u gradu Valjevu. Ova emisija je deo redovnog programa RTV Marš i finansira se sredstvima grada već nekoliko godina unazad.

Projekat je tehnički solidno izveden, a montaža je tako osmišljena da se novinar/voditelj ne vidi već postavlja pitanja iz pozadine. Pozitivno je, takođe, što se kroz emisiju promovišu mladi, neafirmisani umetnici koji žive i rade u Valjevu.

Podnosilac projekta: Kolubarske.rs
Naziv projekta: Lokalno javno informisanje - izveštavanje o radu organa grada

Portal kolubarske.rs je kroz skoro 100 tekstova objavljenih na ovom sajtu pratio rad nosilaca izvršne i zakonodavne vlasti u Valjevu, shodno nazivu i cilju projekta. Projektna dokumentacija koju je BIRN pogledao sadrži mahom vesti i izveštaje o gradskim odlukama, komunalnim taksama, uređenju grada i sl. Od celokupnog obrađenog materijala, skoro polovina pripada izveštavanju o gradonačelniku, njegovim pomoćnicima i zamenicima (55 tekstova od 94), dok je izveštavanje o gradskim većima skromnije (16 od 94), kao i o radu gradske skupštine (23 od 94).

Imajući u vidu prirodu izveštavanja, nosioci gradskih vlasti dominantan su izvor informacija. Građani, civilni sektor, pa čak i opozicija mnogo manje su zastupljeni. Uz ovakvo oslanjanje na institucionalne izvore, promotivan ton u izveštavanju je neminovan. „Sprema se...“, „trebalo bi“ i slične najave, bez praćenja da li je obećano i ispunjeno, okosnica je izveštavanja.